

Роля на одита на изпълнението за подобряване управлението на средствата от ЕС

Димитър Елков, CIA, CRISC

АКЦЕНТИ НА ПРЕЗЕНТАЦИЯТА

1. Одит в публичния сектор
2. Движещи сили на Кохезионната политика на ЕС
3. Перспективи пред одита на изпълнението през програмен период 2014-2020 г.

1. Одит в публичния сектор

Прегледът на еволюцията и историческото развитие на одита като социален феномен показва, че същността, проявленията и видове одити постепенно еволюират и се усъвършенстват, следвайки промените в обществената среда, като се приспособяват към новите условия, за да могат адекватно да удовлетворят актуалните обществени потребности.

1.1. Одита като социален феномен (1)

Основни детерминанти, определящи развитието на одита:

- утилитарна същност;
- базовата потребност от одита;
- условия за адекватен и добавящ стойност одит.

1.1. Одита като социален феномен (2)

Одитът е систематичен процес за обективно събиране и оценяване на доказателства от икономически действия и събития, за определяне степента на съответствие с установените критерии и представяне на резултата от проверката на заинтересованите потребители.

Общата крайната цел на одитната дейност е своевременно разкриване на отклоненията от установените норми и принципите на доброто управление, за да може да се вземат подходящи корективни мерки, с които да се потърси отговорност и да се предотвратяват или поне затруднят грешки и нарушения в бъдеще.

1.2. Основни видове одити (1)

Характеристики позволяващи групиране:

- засегнатите интереси и формата на собственост;
- мястото на субекта и обекта;
- разположение във времето;
- **установените критерии за оценка и целите на одита.**

1.2. Основни видове одити (2)

Финансовият одит се фокусира върху установяването дали финансовата информация на обекта е представена в съответствие с приложимата рамка за финансово отчитане и регулаторна рамка.

Одитът за съответствие се фокусира върху установяване степента на съответствие на даден обект на одита с ключовите нормативни разпоредби, идентифицирани като критерии.

Одитът на изпълнението (Performance audit) е наричан още „одит за възвръщаемостта на вложените средства“ (Value for Money Audit), а също и операционен (управленски) одит.

1.3. Същност на одита на изпълнението (1)

Реформирането на публичния сектор през 20 век и изместването на фокуса от изпълнение на дейности към постигане на резултати и цели, промени и разшири обхвата на държавния одит.

Променената концепция за управление на Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ) през настоящия програмен период, повишава ролята на одита на изпълнението без да променя същността му, като изисква приспособяване на стратегическото му планиране, обхвата и на използваната методология.

1.3. Същност на одита на изпълнението (2)

Основни въпроси на одита на изпълнението:

Действа ли се по правилния начин?

Извършват ли се правилните действия?

Основната цел на одита на изпълнението е **„конструктивно да насърчава икономичното, ефикасното и ефективното управление. Одитът на изпълнението допринася също така и за отчетността и прозрачността“** (МСВОИ 300/12)

1.3. Същност на одита на изпълнението (3) Основни аспекти

Икономичност → разходвам най-малко

Ефикасност → използвам по-добре

Ефективност → постигам целите

1.3. Същност на одита на изпълнението (4)

Принципи на доброто финансово управление -
примери

Принцип	Аспекти
Икономичност	Време, Количество Качество Цена
Ефикасност	Организираност Динамика на ресурси и резултати Производителност Интензивност
Ефективност	Планиране Координация Мониторинг Устойчивост

1.3. Същност на одита на изпълнението (5)

Одитът на изпълнението е независим широкообхватен анализ,...

.... през призмата на доброто финансово управление (3e+),

.....изискващ въображение, гъвкавост, креативност и възприемчивост (одитен капацитет),

.....за да се провери и оцени правилността на подхода и механизмите за реализация (2 основни въпроса)

.....на желаните резултати и въздействия, като последица от вложените ресурси и предприетите действия (входно-изходен модел), и

.....с цел постигане на подобрения. (смисъл на одита)

2.1. Движещи сили на кохезионната политика

Същност и логика

С оглед насърчаване на цялостното си хармонично развитие, ЕС разработва и осъществява свои инициативи, насочени към укрепване на **икономическото, социалното и териториално сближаване** (кохезия). Целта е намаляването на неравенството между нивата на развитие на различните региони и изостаналостта на най-необлагодетелстваните региони.

През цялото си историческо развитие, кохезионната политика се развива въз основа на разбирането, че **единният пазар стимулира общия икономически растеж в ЕС**, както проповядва икономическата мисъл, но възникват основателни опасения, че различията между отделните държави и райони се задълбочават.

Съществуването на кохезионната политика не може да се поставя под съмнение, тъй като произтича от **естествените центростремителни ефекти на Общия пазар**, които засилват регионалните неравенства в икономическото и социалното развитие, намаляват общото благосъстояние и подкопават усилията за по-тясна интеграция на ЕС.

2.1. Движещи сили на кохезионната политика Реформа за настоящия период

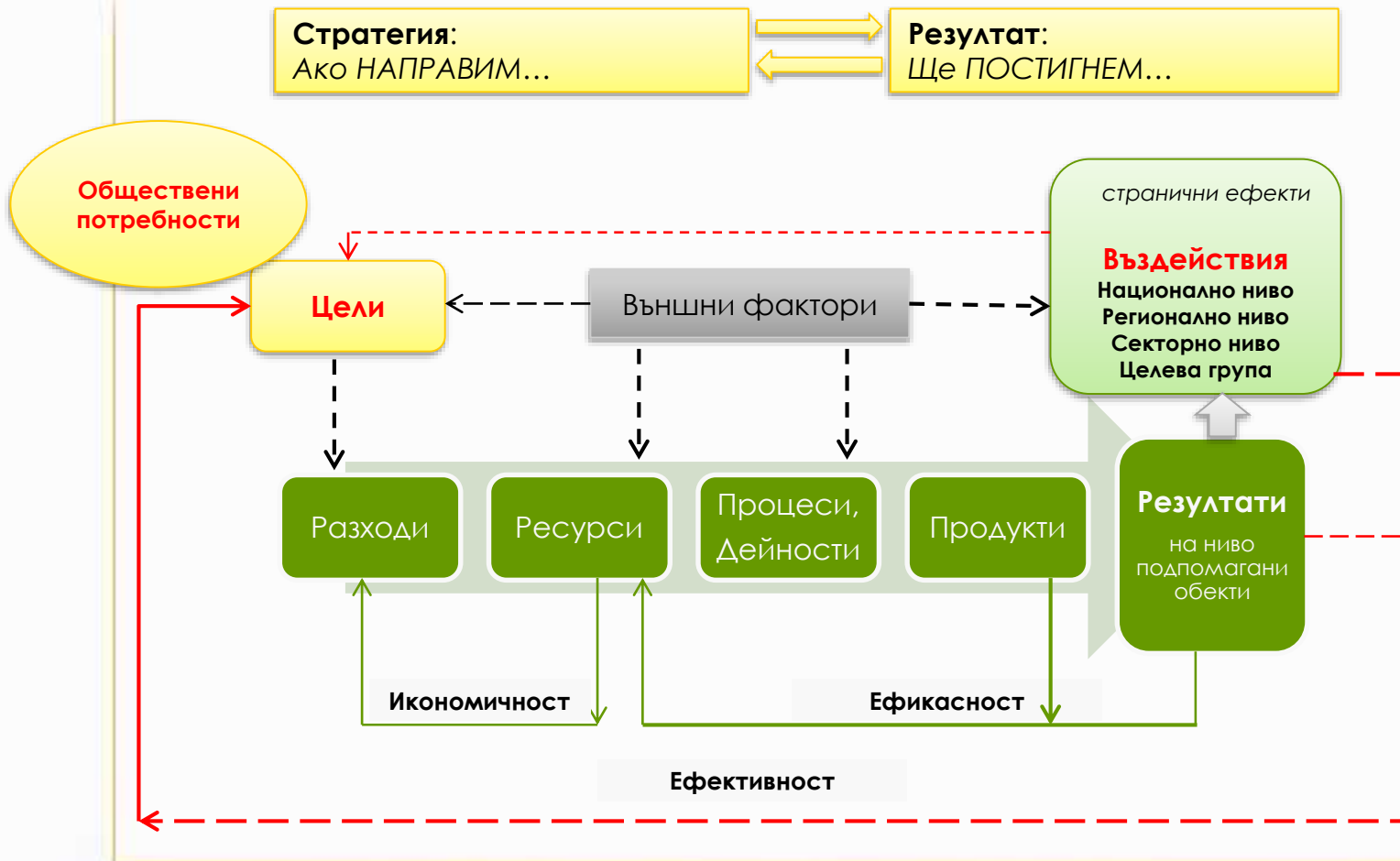
Необходимостта от промяна в управлението поради съществени слабости от предходния програмен период като :

- дефицит на **стратегическо** планиране;
- необвързване на политиката с извършване на **необходимите институционални реформи** в държавите членки според специфичните им национални потребности;
- отсъствие на еднозначно **концентриране върху приоритети**;
- липса на **фокус върху резултати**;
- неподходящо използване на цели и **индикатори, за които няма сравнима информация**;
- акцент основно към **финансовото усвояване и нередностите**;
- отчетлива липса на дебат за постигнатите резултати през призмата на реално **повишаване на благосъстоянието на местно ниво и на ниво ЕС**.

2.1. Движещи сили на кохезионната политика

Интервенционна логика на инициативите през настоящия програмен период

Законност - Етика - Справедливост - Устойчиво развитие - Партньорство

3. Одит фокусиран върху резултатите (1)

Реформата на кохезионната политика за периода 2014-2020 г. подсили старите и въведе **нови механизми в подкрепа на подход ориентиран към резултати**, като рамка за изпълнение основана на по-стабилни показатели, предварителни условия, резерв за изпълнение и спиране на плащанията и финансови санкции при незадоволително изпълнение.

Влиянието на новите механизми е до известна степен е ограничено, тъй като се разчита на показатели за продукт, показателите за резултат са negliжирани, а показателите за ефект не са включени в рамката за изпълнение.

Нарастват перспективите пред одита на изпълнението през програмен период 2014-2020 г.

3. Одит фокусиран върху резултатите (2)

Възприетият на ниво ЕС подход за ориентиране към резултатите отразява интересите и очакванията на заинтересованите страни, включително по отношение на одитната дейност на върховните одитни институции.

Историческата роля на финансовите одити и одити за съответствие е несъмнено конструктивна, доколкото се съсредоточава върху законосъобразността и редовността като полезни показатели за добри финансови практики и основа на ефективността на управлението.

Същевременно, употребата на публичните средства, поверени на Комисията и държавите-членки, трябва да е насочено към постигане на икономичност, ефективност и ефикасност, като констатациите, установени от одитите на изпълнението, очаквано следва да водят до съответно приспособяване на програмите, съфинансирани от ЕС и подобряване на тяхното управление.

3. Одит фокусиран върху резултатите (3)

С оглед отговаряне на посочените предизвикателства Сметните палати в Европейския съюз следва насочат усилията си към укрепване и използване на одита на изпълнението, посредством:

- специализиране, структурно обособяване и засилване на капацитета за извършване одита на изпълнението на средства от ЕС като съществена част от одитната дейност;
- систематично, последователно и проактивно стратегическо и годишно планиране;
- възприемане на успешните примери и методология от дейността на водещите Сметни палата;
- засилено извършване на паралелни одити на изпълнението в съществени области на управлението на средствата от ЕС, заедно с други Сметни палати и Европейска сметна палата;
- институционализиране и въвеждане на регулярност на представяне на резултатите от одитна дейност и разпространение на добри практики.

Благодаря за вниманието!